

TAKE CARE !

**Onzichtbare zorg als sociaal-
ruimtelijke opdracht**

**12.12 Vermaatschappelijking
van de zorg**

17.12 Follow the money

30.01 Tussen thuis en instelling

27.02 Zorg voor de buurt

**12.10 Voorbij de afzondering
van de uitzondering**

**13.00–17.00,
Anspachlaan 65, Brussel
1st floor**

Een initiatief van

**Architecture Workroom Brussels
De Stadsacademie (UGent/Sociaal Werk en
Sociale Pedagogiek, Architectuur en Stedenbouw)
Departement Welzijn, Volksgezondheid, Gezin/VIPA
KULeuven/LUCAS
Team Vlaams Bouwmeester**

Atelierreeks

TAKE CARE !

Onzichtbare zorg als sociaal-ruimtelijke opdracht

De Take Care! atelierreeks staat in het teken van onzichtbare zorg als sociaal-ruimtelijke opdracht. De centrale vraag is hoe we onzichtbare zorg vorm kunnen geven als “zorg die werkelijk geïntegreerd is in het maatschappelijke en stedelijke leven, een zorg ingebed in het dagelijks bestaan, normaal en vanzelfsprekend” (Vlaams Bouwmeester, 2012).

Zorg als cure, care, en support. De vijfdelige atelierreeks vertrekt van een historische duiding van paradigma's van zorg en focust in de eerste ateliers op twee opmerkelijke evoluties in de zorg van de laatste jaren: vermaatschappelijking van de zorg en de komst van persoonsvolgende financiering. In beide evoluties ligt de nadruk op zelfstandigheid en participatie van de zorgvrager en is het uitgangspunt een doorgedreven samenspel tussen formele en informele zorg, tussen cure, care en support. De drie laatste ateliers gaan vervolgens dieper in op sociaal-ruimtelijke deelopgaven.

De manier waarop zowel de institutionele zorg-infrastructuur als onze dagdagelijkse woon-, werk, en -leefomgeving is ingericht drukt een belangrijke stempel op hoe we met zorg omgaan.

Hoe kunnen we onzichtbare zorg sociaal en ruimtelijk vorm geven in onze samenleving? Wat zijn de randvoorwaarden en de mogelijkheden hiervoor? Welke maatschappelijke actoren zijn betrokken en wie neemt welke verantwoordelijkheid op? Hoe kunnen we een systeeminnovatie m.b.t. onzichtbare zorg omschrijven vanuit een nieuw sociaal-ruimtelijk opdrachtgeverschap? Op deze vragen willen we op het einde van de atelierreeks een antwoord.

We nodigen u graag uit om deel te nemen aan de Take Care! atelierreeks. Samen met u en vertegenwoordigers van verschillende beleidsdomeinen en kennisinstellingen, architecten, middenveld-, burger- en marktinitiatieven gaan we gedurende vijf namiddagen in gesprek over de beleidsmatige en professionele benaderingen die onzichtbare zorg kunnen verhinderen of bevorderen.

Atelierreeks

De Take Care! atelierreeks is een initiatief van Architecture Workroom Brussels, De Stadsacademie (UGent/vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek, vakgroep Architectuur en Stedenbouw), Departement Welzijn, Volksgezondheid, Gezin/VIPA, KULeuven/ LUCAS en Team Vlaams Bouwmeester. In samenwerking met Dep. Omgeving, Ag. Wonen, Ag. Zorg en Gezondheid, Ag. Personen met een Handicap, Ag. Opgroeien en VRP.

TAKE CARE !

12.12

Vermaatschappelijking van zorg

Hoe vinden we via onzichtbare zorg een balans tussen warme en koude solidariteit?

17.12

Follow the money

Hoe kan (persoonsvolgende) financiering onzichtbare zorg mogelijk maken en hoe vertaalt zich dit in architectuur en wonen?

30.01

Tussen thuis en instelling

Hoe kan een divers woonaanbod inspelen op het hiaat tussen thuis wonen en verhuizen naar een residentiële zorgvoorziening?

27.02

Zorg voor de buurt

Hoe kan de zorg inclusief, toegankelijk en dichtbij blijven, zowel in stads- en dorpskernen, als op het platteland?

12.10

Vorbij de afzondering van de uitzondering

Hoe kan zorg uitgaan van gedeelde interesses en behoeftes van mensen i.p.v. doelgroepen? Hoe kunnen ook grootschalige zorgvoorzieningen op het platteland mee in dit verhaal?

Atelierreeks

12.12

Atelier 1

VERMAATSCHAPPELIJING VAN DE ZORG

- 13.00 Welkom
- Presentaties**
- 13.30 – 13.45 Presentatie vanuit beleid
– *Wouter Beke, Vlaams Minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin & Armoedebestrijding*
- 13.45 – 14.00 Presentatie van het brede kader
– *Griet Roets, UGent vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek*
- 14.00 – 14.45 Sociaal-ruimtelijke getuigenissen
– *Dries Cautreels (Heder vzw)*
– *Simon Allemeersch (Rabotatelier)*
– *Michiel Verhaegen (Astor vzw/Osar)*
- 14.45 – 15.00 Pauze
- Werksessies**
- 15.00 – 15.15 Introductie
- 15.15 – 16.15 Ronde tafels
- 16.15 – 16.45 Conclusies
- 16.45 – ... Aperitief en netwerkmoment

Waar gaat het over?

Tijdens het eerste atelier gaan we dieper in op de vraag hoe de ambities en implementaties van onzichtbare zorg zich als sociaal-ruimtelijke opdracht kunnen verhouden tot de vermaatschappelijking van de zorg. In het atelier bespreken we mogelijke voor- en nadelen van de vermaatschappelijking. We focussen op de onderliggende opvatting van burgerschap bij de vermaatschappelijking van de zorg en gaan na hoe principes van solidariteit op diverse manieren kunnen worden opgevat. Is onzichtbare zorg een hefboom om warme en koude solidariteit (of informele en formele, professionele zorg) met elkaar te verbinden? In dat licht zoeken we naar kiemen van vernieuwende praktijken van onzichtbare zorg.

**Anspachlaan 65, 1st floor,
1000 Brussel
13.00 – 17.00**

Atelierreeks Take Care !

Om u in te schrijven, [klik hier](#).

17.12

Atelier 2

FOLLOW THE MONEY

13.00 Welkom

Presentaties

- 13.30 – 13.45 Presentatie vanuit beleid
– *James Van Casteren, VAPH*
- 13.45 – 14.00 Presentatie van het brede kader
– *Koen Hermans, LUCAS / KULeuven*
- 14.00 – 14.45 Sociaal-ruimtelijke getuigenissen
– *Luc Verbeke (Den Dries/Kwaito)*
– *Matthias Somers (Denktank Minerva)*
– *Nadia Quintens (vzw Bindkracht)*

14.45 – 15.00 Pauze

Werksessies

- 15.00 – 15.15 Introductie
- 15.15 – 16.15 Ronde tafels
- 16.15 – 16.45 Conclusies
- 16.45 – ... Aperitief en netwerkmoment

Waar gaat het over?

Het tweede atelier behandelt de vraag hoe de ambities en de implementaties van onzichtbare zorg zich als sociaal-ruimtelijke opdracht kunnen verhouden tot de financiering van de zorg, met de nadruk op de nieuwe evolutie naar persoonsvolgende financiering. We bespreken welk effect de evolutie van de financiering van de zorg heeft op de vormgeving van woon- en leefsituaties van zorgafhankelijke burgers. Kan de (persoonsvolgende) financiering onzichtbare zorg mogelijk maken? We gaan op zoek naar aanzetten tot innoverende projecten van onzichtbare zorg die inspelen op de persoonsvolgende financiering.

**Anspachlaan 65, 1st floor,
1000 Brussel
13.00 – 17.00**

Atelierreeks Take Care !

Om u in te schrijven, [klik hier](#).

30.01

Atelier 3

TUSSEN THUIS EN INSTELLING

- 13.00 Welkom
- Presentaties**
- 13.30 – 13.45 Presentatie vanuit beleid
- *Emilie Verwimp, Departement Omgeving*
- 13.45 – 14.00 Presentatie van het brede kader
- *Pascal De Decker, KULeuven*
- 14.00 – 14.45 Getuigenissen
- *Caroline Beyers (Dienst Wonen, stad Gent)*
- *Roos Andries (CM Oostende)*
- 14.45 – 15.00 Pauze
- Werksessies**
- 15.00 – 15.15 Introductie
- 15.15 – 16.15 Ronde tafels
- 16.15 – 16.45 Conclusies
- 16.45 - ... Aperitief en netwerkmoment

Waar gaat het over?

Tijdens het derde atelier gaan we dieper in op de vraag hoe de ambities en implementaties van onzichtbare zorg als sociaal-ruimtelijke opdracht zich kunnen verhouden tot de veranderende zorgvragen van burgers in de loop van hun leven. In het atelier bespreken we de dominante opvatting bij de vermaatschappelijking van de zorg dat mensen zo lang mogelijk zelfredzaam thuis kunnen en moeten blijven wonen met ondersteuning van hun natuurlijk netwerk. Dit heeft noodzakelijke transities tot gevolg tussen zelfredzaam thuis wonen en naar de residentiële zorg overgeheveld worden als het echt niet anders kan, waardoor een dichotomie ontstaat tussen zelfredzame en zorgafhankelijke burgers die als restgroep gezien worden. Het atelier is gericht op de vraag hoe de vormgeving aan de leefomgeving blijvend kan inspelen op de kwaliteit van leven en het zich thuis voelen van burgers met veranderende zorgvragen.

**Anspachlaan 65, 1st floor,
1000 Brussel
13.00 – 17.00**

Atelierreeks Take Care !

Om u in te schrijven, [klik hier](#).

27.02

Atelier 4

ZORG VOOR DE BUURT

13.00	Welkom
	Presentaties
13.30 – 13.45	Introductie
13.45 – 14.00	Pilootprojecten Zorg voor de Buurt ? - <i>Stijn De Vleeschouwer</i> (<i>Team Vlaams Bouwmeester</i>)
14.00 – 14.15	Buurtgerichte (eerstelijns)zorg - <i>Sara Willems + Veerle Vyncke</i> (<i>UGent</i>)
14.15 – 14.30	Als buurten zich organiseren - <i>Chantal Vanoeteren (HumanCities)</i>
14.30 – 14.45	Vergrijzing op het platteland - <i>Emma Volckaert (P.PUL, KULeuven)</i>
14.45 – 15.00	Organisatie van zorg en zorgzame buurten in de stad - <i>Stefan Van Eeckhout</i> (<i>Zorgbedrijf Antwerpen</i>)
15.00 – 15.15	Pauze
	Werksessies
15.15 – 16.15	Ronde tafels
16.20 – 16.45	Conclusies
16.45 - ...	Aperitief en netwerkmoment

Waar gaat het over?

Tijdens de vierde ateliersessie gaan we dieper in op de vraag hoe de ambities van onzichtbare zorg als sociaal-ruimtelijke opgave zich verhouden tot opvattingen over de buurt. Afhankelijk van onze situatie en leefwereld, bewegen we ons dagelijks tussen een of meerdere buurten. Wat kan een zorgzame inrichting en organisatie van die buurt(en), waarbij zorg nabij en toegankelijk is, bijdragen aan ons welbevinden? In de eerste plaats gaat dat over de inpassing van formele buurtvoorzieningen, die zowel de vorm van specifieke plekken als sociale netwerken kunnen aannemen. Denk hierbij aan wijkgezondheidscentra en lokale dienstencentra, of aan thuisverpleging en buurtwerk. Hoe kan dergelijke zorg beter ingebed worden in het ruimtelijke weefsel, welke drempels verhinderen dat burgers de weg vinden, en op welke manier is er een nauwere aansluiting mogelijk met de leef-, woon- en werkwereeld van een diversiteit van burgers? Daarnaast willen we ook de aandacht vestigen op allerlei vormen van informele zorg, (tijdelijke) hulp of ondersteuning. Hoe kunnen we het sociale weefsel in buurten versterken? Wat is er nodig opdat mensen deel blijven uitmaken van de samenleving? Hoe hangt dit samen met plekken van ontmoeting, bereikbaarheid en mobiliteit, de nabijheid van basisvoorzieningen zoals een bakker, een groentenwinkel, kinderopvang, of een kapper? Net omwille van het feit dat in de buurt al deze opgaven samenkomen, vormen ze een belangrijke hefboom om onzichtbare zorg te realiseren. Hoe kan het beleid hier over de verschillende beleidsdomeinen heen proactief op inspelen?

**Anspachlaan 65, 1st floor,
1000 Brussel
13.00 – 17.00**

Atelierreeks Take Care !

Om u in te schrijven, [klik hier](#).

12.10

Atelier 5

VOORBIJ DE AFZONDERING VAN DE UITZONDERING

10.00 – 10.20 **Introductie**
The past, the present, the future: initiële doelstelling, een stand van zaken en blik op de toekomst
- *Els Vervloesem (AWB)*

10.20 – 10.50 **Presentaties**
Kaderende presentaties
- *Rudi Roose, (UGent)*
- *Hans Claus (vzw De Huizen) + Heleen Verheyden (AWB)*

10.50 – 11.35 **Getuigenissen**
- *Gideon Boie (BAVO)*
- *Karel De Vos (De Vuurvogel)*
- *Vanessa Dermaut (UGent, 't Venster)*

11.35 – 11.45 Pauze

11.45 – 12.15 **Werksessie**
Collectieve werksessie

12.15 – 12.45 **Toekomstblikken**
Toekomstblikken - To be confirmed
- *Erik Wieërs (Vlaams Bouwmeester)*
- *Wouter Beke (Vlaams Minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin & Armoedebestrijding)*

12.45 - 13.00 Conclusies

Waar gaat het over?

Tijdens de vijfde ateliersessie komen zorgvoorzieningen gericht op gebruikers met een specifieke of zware zorgafhankelijkheid aan bod. We gaan na of en hoe we dergelijke, vaak grootschalige residentiële voorzieningen, zowel sociaal als ruimtelijk beter inclusief kunnen inbedden in de samenleving. Het gaat hier over jongeren die beroep doen op jeugdhulpverlening, ouderen, mensen met psychische problemen, personen met een handicap, geïnterneerden, of andere groepen die vaak een uitdaging vormen in het vermaatschappelijken van de zorg. Zij worden om verschillende redenen als niet-aanbare burgers beschouwd, voor wie inclusie en een open leefklimaat niet (meer) mogelijk of opportuun is. In deze sessie focussen we op de vraag hoe historisch gewortelde paradigma's van segregatie zich blijven doorvertalen in hedendaagse praktijken van afzondering. Hoe kunnen we zowel de historische, sociale, pedagogische en ruimtelijke aspecten van zorgvoorzieningen voor burgers met een specifieke en zware zorgafhankelijkheid ombuigen naar een inclusieve benadering? Hoe kan de architecturale en ruimtelijke inbedding van (grootschalige) residentiële voorzieningen vorm geven aan de vermaatschappelijking van de zorg? Biedt persoonsvolgende financiering hier potentieel mogelijkheden?

Atelier Vlaams Bouwmeester
Ravensteingalerij 54 - 59
1000 Brussel
12 oktober 2020, 10.00 – 13.00

Atelierreeks Take Care !